לא הורצה ורמינהי א] [א]על מה הציץ מרצה על הדם ב] ועל הבשר ועל החלב שנטמא בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון בין ביחיד בין בציבור אמר רב יוסף לא קשיא הא ר' יוסי הא רבנן [ג]דתניא [ג][ב]אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם בשוגג תרומתו תרומה במזיד אין תרומתו תרומה ר' יוסי אומר בין בשוגג בין במזיד תרומתו תרומה אימר דשמעת ליה לר' יוסי דלא קנים דמרצה ציץ על אכילות מי שמעת ליה [ד]והתניא ר' אליעזר אומר הציץ מרצה על אכילות רבי יוסי אומר [ג]אין הציץ מרצה על אכילות איפוך רבי אליעזר אומר אין הציץ מרצה על אכילות רבי יוסי אומר הציץ מרצה על אכילות מתקיף לה רב ששת ומי מצית אפכת לה [ה]והתניא [ד]יכול בשר שנטמא לפני זריקת דמים יהו חייבין ג] עליהן משום טומאה ת"ל [1]כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה [ו]הניתר [ס]לטהורין חייבין עליו משום טומאה ושאינו ניתר לטהורין [ה]אין חייבין עליו משום טומאה או אינו אלא נאכל לטהורין חייבין עליו משום טומאה ושאינו נאכל לטהורין אין חייבין עליו משום טומאה אוציא אני את הלן ואת היוצא שאינן נאכלין לטהורים ת"ל אשר לה' ריבה יכול שאני מרבה את הפיגולין ואת הנותרות נותרות היינו לן אלא ד] אף הפיגולין כנותרות ת"ל [ע]מזבח השלמים מיעט ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט אמרת מרבה אני את אלו שהיתה להן שעת הכושר ומוציא אני את אלו שלא היתה להן שעת הכושר וא"ת בשר שנטמא לפני זריקת דמים ואכלו לאחר זריקת דמים מפני מה חייבין עליו משום טומאה מפני שהציץ מרצה נטמא אין יוצא לא ה] מאן שמעת ליה דאמר אין [ז]זריקה מועלת ליוצא רבי אליעזר וקתני דמרצה ציץ על אכילות אלא אמר רב חסדא לא קשיא הא רבי אליעזר הא רבנן אימר דשמעת ליה לר' אליעזר דמרצה ציץ על אכילות דלא קנים מי שמעת ליה אין כי היכי דשמעת ליה לר' יוסי שמעת ליה לרבי אליעזר דתניא רבי אליעזר אומר בין בשוגג בין במזיד תרומתו תרומה אימר דשמעת ליה לרבי אליעזר בתרומה דקילא בקדשים דחמירי מי שמעת ליה א"כ הא אמאן תרמייה ו] רבינא [ק]אמר [ו]טומאתו בין בשוגג בין במזיד הורצה זריקתו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה ורב שילא אמר זריקתו בין בשוגג בין במזיד הורצה טומאתו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה ולרב שילא ז] [ט][הא] דקתני שנטמא בין בשוגג בין במזיד ה"ק נטמא בשוגג וזרקו בין בשוגג בין במזיד

ת"ש

[י]**שוגג.** ח] קסבר[י] אין קרבנות מקבלין טומאה. אונס שנטמא בעל כרחו. אבל מזיד ורצון חדא מילתא היא אלא איידי דתנא אונס תנא רצון: **לא הורצה.** דכתיב והיה על מצחו תמיד לרצון להם (שמות כח) ולא לעובדי כוכבים: **ורמינהו כו'.** אלמא ציץ מרצה אמזיד ביחיד: **בשוגג תרומתו תרומה.** דאמרינן בכמה דוכתי (ב"מ דף נו.) ולא תשאו עליו חטא (א) [ל] אם אינו קדוש נשיאות חטא למה מכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה: **במזיד אין תרומתו תרומה.** דרבנן קנסוהו משום דהזיד ופליגי בה אמוראי ביבמות בפרק האשה[מ] איכא למ"ד אין תרומתו תרומה ט] לתקן את השירים אבל תרומה הוי: [י] **דמרצה ציץ על אכילות מי שמעת ליה.** דמוקמת להך ברייתא בתרייתא (ב) אליביה [נ]דקתני בה הציץ מרצה על אכילת טומאת בשר דהיינו אכילות. להכי נקט אכילות דאעולין כ"ע מודו דציץ מרצה דקתני בריש ת"כ[ס] ונרצה לו לכפר עליו[ע] בדם דכתיב (ויקרא יז) כי הדם הוא בנפש יכפר אין לי אלא דם טהור טמא מנין ת"ל (שמות כח) ונשא אהרן וגו' והוא בדם קמיירי דכתיב (שם) לרצון להם יא] והכא כתיב ונרצה מה הכא דם אף התם דם ואין לי אלא דם מנין לרבות כל העולים ת"ל לכל מתנות קדשיהם וגו' (שם): **יכול בשר שנטמא לפני זריקת דמים.** ואכלו לפני זריקה בטומאת הגוף יהו חייבין עליו כרת. ובתורת כהנים[פ] מצאתי לשון יב] נקיה יכול יהו חייבין משום טומאת הגוף לפני זריקה ובבשר טהור קמיירי: **ושאינו ניתר לטהורין.** כגון אם אכל אפילו בשר טהור יג] בטומאת הגוף קודם זריקת דם עדיין לא היתה ניתרת לטהורים דזריקה היא המתרת: **או אינו אלא.** הכי דרשינן שאינו נאכל לטהורין אין חייבין יד] משום טומאת הגוף אף שניתר לטהורין: **ואוציא את הלן ואת היוצא.** לאחר זריקה שאע"פ שניתר בזריקה הואיל ועכשיו אירע בו פסול לא יהו חייבין עליו האוכלו בטומאה: **היינו לן.** [צ]ואמרת לעיל דחייבין עליו משום טומאת מזבח ולא כל הזבחים: **אחר שריבה הכתוב ומיעט.** כלומר הואיל ומצינו ריבוי ומיעוט: **אמרת מרבה אני לן ויוצא שהיתה להן שעת הכושר.** טו] שהרי היתה זריקתו כשירה: **וא"ת בשר שנטמא לפני זריקה ואכלו בטומאת הגוף לאחר זריקה מפני מה חייבין עליו.** הא לא היתה לו שעת הכושר טז] ואנן פיגול הוא דמעטינן דאין חייבין אבל נטמא אפילו קודם זריקה ואחר זריקה אכלו חייב: **שהציץ מרצה.** למיהוי זריקה מעלייתא וניתר לטהורים קרינא ביה ואע"פ שלא נאכל (ג): **נטמא.** לפני זריקה הוא דחייב עליו האוכלו לאחר זריקה בטומאת הגוף יז]: **יוצא לא.** משום דלא הויא זריקה מעלייתא דאין הציץ מרצה על היוצא דלא היתה לו שעת הכושר: **מאן שמעת ליה דאמר אין זריקה מועלת** יח] **ביוצא.** למיהוי קרבן כשר רבי אליעזר היא בפ"ק דמעילה (דף ו:) דקתני בשר קדשי קדשים שיצא לפני זריקת דמים ר' אליעזר אומר מועלין בו ואפי' לאחר זריקה משום דאין זריקה מועלת לו להוציאו מידי מעילה: **אלא אמר רב חסדא לא קשיא.** הנך מתניתא דלעיל הא דקתני במתניתא במזיד הורצה נמי ביחיד ר"א מדקתני דציץ מרצה על אכילות והא דתני לא הורצה רבנן: **דלא קנים.** היכא דזריק דם טמא במזיד מי שמעת ליה: **א"כ אמאן תרמייה.** להא דקתני הורצה: **טומאתו בין בשוגג.** בין שנטמא בשוגג בין שנטמא יט] במזיד הורצה[ק] אם זרקו בשוגג והא דתני לא הורצה אמזיד דזריקה קאי:

תא

בשוגג תרומתו תרומה. שהיתה לו שעת הכושר איירי שלא ניטמא בתחילת תלישתו שאם תלשו אדם טמא ועדיין משקה טופח עליו אין תרומתו תרומה כדמוכח בפ' כל שעה (פסחים דף לג.): **במזיד אין תרומתו תרומה.** אע"ג דתורם מן הרעה על היפה תרומתו תרומה כדאמרינן בהאשה רבה (יבמות דף פט:) וכדתנן במס' תרומות (פרק שני מ"ו) התם חזי קצת הכא לא חזי כלל: **דמרצה ציץ על אכילות מי שמעת ליה.** פי' בקונטרס להכי נקט אכילות דאעולין כ"ע מודו דציץ מרצה כדקתני בריש תורת כהנים ונרצה לו לכפר עליו בדם כו' ולא דק בקונטרס דבעולין נמי אשכחן פלוגתא בפרק כיצד צולין (פסחים דף עז:): **ת"ל אשר לה'.** הכא מוקמינא ליה לרבות לן ויוצא ותימה דבסוף דם שחיטה (כריתות דף כג: ושם) דריש ליה לרבות אימורים דאיסור טומאה חייל אאיסור חלב וי"ל דשקולים הן אבל קשה אההיא דכריתות [ר] בסוף פ' ב' דמעילה (דף י:) דריש אימורים מאשר יקרב אל הקדשים לדבר שאין לו מתירין משיקדש בכלי וי"ל דהתם לא איירי אלא בעולה ושאר קדשים אבל שלמים לא הייתי מרבה כיון דיצאו מן הכלל. מ"ר: **ורב שילא אמר כו'.** וא"ת מאי דוחקייהו דרבינא ורב שילא לשנויי כלל הא מוכח בהדיא בהאשה רבה (יבמות דף צ. ושם) דחדא מדאורייתא וחדא מדרבנן מדקאמר והא הכא דמדאורייתא ארצויי מרצה דתנן על מה הציץ מרצה כו' וי"ל דלעולם משמע ליה נמי ביבמות דאפילו מדרבנן נמי קתני על מה הציץ מרצה כו' למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה אזריקה או אטומאה אלא דפשיטא ליה דמדאורייתא אין חילוק בין טומאה לזריקה והכי פירושו והא מדאורייתא ארצויי מרצה בכל ענין בין מטומאה בין מזריקה. מ"ר: **זריקתו בין בשוגג בין במזיד הורצה.** אע"פ שצריך לדחוק הלשון אליביה ניחא ליה לשנויי הכי ולא כרבינא כדאמר בפרק הנזקין (גיטין דף נד.) גברא לכפורי קא בעי ואנן ניקום וניקנסיה:

אשכחן

עין משפט
נר מצוה

נב א מיי' פ"א מהל' פסוה"מ הל' לד ופ"ד מהל' ביאת מקדש הלכה ז:

נג ב מיי' פ"ה מהל' תרומות הל"ז [ח]:

נד ג מיי' פ"ד מהל' ביאת מקדש הל"ז:

ד [מיי' פי"ח מהלכות פסוה"מ הל' יב]:

נה ה מיי' שם הלכה ט"ז:

ו [מיי' פ"ד מהל' קרבן פסח הל' ב]:

◆

מוסף רש"י

על מה הציץ מרצה. דכתיב ונשא אהרן את עון הקדשים שירצו לבעלים (יומא ז.). **על הדם ועל הבשר ועל החלב.** בין שנטמא הדם בין שנטמא הבשר בין שנטמא החלב הציץ מרצה, ולא שיהא בשר טמא נאכל דאין ציץ מטהר ודוחה לא תעשה דוהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, אלא לר' יהושע איצטריך דאמר בכיצד צולין (פסחים עז.) אם אין בשר אין דם וקאמר הכא ה"מ כשיצא בשר חוץ למחיצתו שאין ציץ מרצה על היוצא או שאבד הבשר, אבל נטמא בשר קודם זריקת דם הציץ מרצה עליו להתיר דם לזריקה (פסחים טז:). **בין בשוגג בין במזיד.** והאי דתני לעיל בשוגג הורצה במזיד לא הורצה, בכיצד צולין פליגי בה אמוראי חד אמר טומאתו בין בשוגג בין במזיד אבל זריקתו בשוגג אין במזיד לא, וחד אמר איפכא (שם). **בין ביחיד.** בקרבן יחיד, מזיד ורצון אחד הוא, אבל גבי שוגג שייך מזיד וגבי אונס שייך רצון, ושוגג ואונס תרי מילי ניהו (שם). **בין בציבור.** ומדבעי ציץ לרצויי שמע מינה לאו היתר הוא, ומה בין יחיד לציבור שהיחיד אין טומאת הגוף נדחה אצלו שאין הציץ מרצה על טומאת הגוף, ושל ציבור נדחית טומאת הגוף אצלם ולא על ידי ציץ וכו' (יומא ז.). **אין תורמין מן הטמא על הטהור.** לכתחלה שמפסיד את הכהן (פסחים לג. וכעי"ז יבמות פט.). **בשוגג.** שלא ידע שטבל זה טמא (פסחים לג.). **הציץ מרצה על אכילות.** על טומאת אכילת כהנים למיהוי זריקה שנזרקה עליהן זריקה מעלייתא, ומיהו כי מרצה ציץ למיהוי קרבן מעליא אבל טמא לא מישתרי באכילה, דעבר עליה בלאו, והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (לעיל טו.). **אין הציץ מרצה על אכילות.** על טומאה שנגע בבשר ובשירי מנחה הנאכלים, אלא על טומאת הדם וקמצים (פסחים עז.). **אין זריקה מועלת ליוצא.** זריקה אינה מועלת ליוצא להוציאה מידי מעילה (מעילה ו:).

◆

שיטה מקובצת

א] על מה הציץ מרצה. אלמא מהני ריצוי ציץ דאע"ג דנטמא או זריק ליה כשר: **ב]** ועל הבשר. וא"ת למאי מהני ליה ריצוי ציץ לאוכלה טמאה אי אפשר דהא כתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל וי"ל דלר"י דאמר אם אין בשר אין דם ניחא דמהני ליה ריצוי ציץ לאחשובי בשר כמאן דאיתיה וליזרק הדם עליה ולא חשבינן ליה כמאן דליתיה ואפי' לר"א דאמר יש דם אע"פ שאין בשר אפ"ה מהני ליה ריצוי ציץ **א)** לאקבועי בפיגול [ולהוציאו] מידי מעילה: שנטמא עיין בתוס' יבמות דף צ ע"א: **ג]** חייבין עליו: **ד]** אף הפיגולין כנותרות. וא"ת והלא פיגול אין ניתר לטהורים וי"ל כיון דאין פיגול נקבע עד שיקבעו **ב)** כל מתיריו ובאים בבת אחת אכילה ופיגול הוי שפיר ניתר לטהורים. תו"ח: **ה]** מאן שמעת ליה. עי' תוס' לקמן דף מו ע"א: **ו]** רבינא אמר כו' ובריתא קמייתא דבשוגג הורצה כו' קיימא אזריקה ובריתא דבין בשוגג ובין במזיד הורצה קיימא אטומאה ותימה דבמסכת יבמות [דף צ ע"א] דייק עלה דההיא דבמזיד לא הורצה דהיינו מדרבנן מדקתני באידך ברייתא בין בשוגג בין במזיד הורצה והיינו דין תורה ודייק עלה דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה ומאי קאמר והא אמרינן דבחדא מיירי בטומאה וחדא מיירי בזריקה וי"ל דמשמע ליה דהכא נמי דבמזיד לא הורצה היינו מדרבנן וא"ת הכא אמאי לא משני הא מדאורייתא הא דרבנן כדאמרינן ביבמות וי"ל דניחא ליה לשנויי אפי' נאמר בין בשוגג בין במזיד הורצה אפי' מדרבנן: **ז]** שילא הא קתני **ח]** שוגג. קסבור אין קרבנות מקבלין טומאה באונס שנטמא: **ט]** תרומה. לגמרי וקסבר בית דין מתנין לעקור דבר מן התורה ושויוה חולין ואיכא למ"ד אין תרומתו תרומה לתקן: **י]** תרומה ר' יוסי אומר דלא קניס לגביה (טומאה) [תרומה] א"כ הא דקתני יחיד במזיד לא הורצה רבנן היא והא דתני הורצה רבי יוסי היא הס"ד ומה"ד דמרצה: **יא]** לרצון להם. **ג)** ובבשר כתיב ונרצה להם מה הכא: **יב]** לשון. אחר נקיה. [illegible] בטומאה: **יד]** חייבין עליו משום טומאת הגוף. ואע"פ שניתר לטהורין: **טו]** שעת הכושר משעת זריקה עד שעת לינה ויציאה הס"ד ומה"ד ואוציא אני פיגול שלא היה לו שעת הכושר שהרי היתה זריקתו פסולה וא"ת: **טז]** ואנן. ס"א אמרינן בפרק גיד הנשה דחייבין עליו משום טומאה אם אכלו בטומאת הגוף ולעיל נמי פיגול כו': **יז]** בטומאת הגוף. הא יצא לפני זריקה לא מחייב עליה האוכלו לאחר זריקה בטומאת הגוף משום והד"א: **יח]** זריקה מועלת. ליוצא: **יט]** במזיד הורצה והס"ד ואח"כ מה"ד **ד)** טומאתו בין שנטמא במזיד הורצה אם זרקו:

מסורת הש"ס

א) פסחים טז: וע"ש וש"נ, **ב)** [פלוגתא דר"י ליתא במשנה דתרומות ולכך שפיר גרסינן דתניא], **ג)** תרומות פ"ב משנה ב יבמות פט. פסחים לג., **ד)** פסחים עז., **ה)** (פסחים מו), **ו)** [פסחים לה: ע"ש], **ז)** [זבחים ל.], **ח)** [פסחים פ:], **ט)** הא קתני. ל"ק, **י)** שייך לעיל, **כ)** [צ"ל כסבור], **ל)** [במדבר יח], **מ)** [דף פט.], **נ)** דר"י דקתני הציץ מרצה על טומאת בשר. ל"ק, **ס)** [ויקרא פרק ד], **ע)** [ויקרא א], **פ)** [לו פרשה ט], **צ)** ואמרינן כו' טומאה הס"ד. ל"ק, **ק)** במזיד הורצה הס"ד ואח"כ מה"ד זריקתו בשוגג אם כצ"ל, **ר)** דבסוף. ל"ק,

◆

תורה אור השלם

1. וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף וְהַבָּשָׂר כָּל טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר: וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַייָ וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: ויקרא ז יט-כ

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בשוגג וכו' ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו אם אינו: **(ב)** ד"ה דמרצה וכו' אליבא דר' יוסי דקתני בה: **(ג)** ד"ה שהציץ מרצה וכו' שלא נאכל הס"ד ואח"כ מ"ה נטמא אין נטמא לפני:

◆

גליון הש"ס

גמ' לטהורין חייבין. ע' זבחים דף מו ע"ב תוס' ד"ה אחד לכלל: שם מזבח השלמים מיעט. ע' לקמן דף מו ע"א תוס' ד"ה משמטה:

◆

רבינו גרשום

רבינא אמר לא איצטריך לאוקומי להני מתנייתא כתנאי דטומאתו דקתני בברייתא קמא היינו בין בשוגג בין במזיד דהכי משמע (תנו רבנן) [לישנא] דם שניטמא משמע דניטמא בין בשוגג בין במזיד וזרקו בשוגג. דעביד זריקה בשוגג הורצה. במזיד אי עביד זריקה במזיד לא הורצה דקנסינן ליה היינו זריקתו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה והילכך לא קשיין הני מתנייתא אהדדי דהכי נמי תניא אידך דקתני על מה הציץ מרצה על הדם ועל הבשר ועל החלב שנטמא בין בשוגג בין במזיד כלומר דטומאה הוי בין בשוגג בין במזיד הורצה ולעולם נמי אמרינן שניטמא היינו בין ניטמא בשוגג בין ניטמא במזיד: זריקתו בין בשוגג בין במזיד דברייתא קמא אתוקמא כד הוה סליקא אדעתין מעיקרא דהכי קאמר ת"ר דם שניטמא וזרקו בשוגג דהאי בשוגג אניטמא קאי. והכי קאמר דם שניטמא בשוגג וזרקו בין שזרקו בשוגג בין שזרקו במזיד הורצה הואיל דאיטמא בשוגג אבל דאיטמא במזיד לא הורצה אפי' זרקו בשוגג והיינו דאמר רב שילא זריקה בין בשוגג וכו'. ולרב שילא הא קתני אידך ברייתא שנטמא בין בשוגג בין במזיד דאלמא בשוגג ומזיד בתר טומאה אזיל ותיובתא אאידך ברייתא דתני דכי נטמא במזיד לא הורצה. הכי קאמר דהכי תני לה להא ברייתא דעל מה הציץ מרצה כו'. דהיינו כי הך ברייתא קמא דאזריקה קאי בין בשוגג בין במזיד:

א) וכן אמרינן בפסחים דף ע"ח ע"ש. ב) נלע"ל שיקריבו ג) נראה דטס"ה וצ"ל והכא כתיב ונרצה לו לכפר מה הכא כו'. ד) נראה דצ"ל זריקתו כו' וטומאתו היה בין בשוגג ובין במזיד הורצה אם כו'.